

Ο ΟΙΝΟΣ ΥΠΟ ΥΓΙΕΙΝΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

I

Τὰ εὐεργετικά ἀποτελέσματα τοῦ οἴνου

Ὁ οἶνος θεωρούμενος ὡς μίγμα ὕδατος καὶ οἶνοπνεύματος.— Τὸ οἶνοπνευμα ἐν τῷ ὀργανισμῷ.— Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀνάλογον πρὸς ἀτμοκίνητον.— Τὸ αἷμα καὶ ἡ φθορὰ τοῦ σώματος.— Τὰ πειράματα τοῦ Μούγη.— Τὸ οἶνοπνευμα ὡς τροφή καὶ φάρμακον.— Ἐπιστολὴ τοῦ Λῆβιχ.— Δραστηρία τοῦ οἶνοπνεύματος ἐπενέργεια κατὰ τῶν πυρετοφόρων ἀσθενειῶν.

ΟΙΟΝ ἐκ τῶν εἰσαγομένων ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ποτῶν ἐπησχόλησε πλείοτερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν θνητῶν, ἐσχετίσθη περισσότερο μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς εὐφυΐας τῶν λαῶν, ἐπέπνευσε ἀγῶν τὸν πρὸς τὰς μούσας ἔρωτα, ἐκτὸς τοῦ οἴνου, τοῦ ἐρεθίσαντος τὴν ἑλληνικὴν φαντασίαν μέχρι τῆς θεοποιήσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀεὶ διασκεδάζοντος τὰ νέφη τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ;

Ὡς ποιὸν ὁ οἶνος ἐνδιαφέρει πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, ὡς ἀντικείμενον μελέτης, συνδιαλλαγῆς καὶ παραγωγῆς τὸ πλεῖστον τῶν ποιητῶν, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν γεωργῶν. Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐγείρει, ἦτο καὶ εἶναι τὸ ἀντικείμενον πολυαριθμῶν σπουδῶν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην τέχνην, ἐπιστήμην καὶ ὑγιάν ἀναφερομένων. Μόνη ἡ ἐξέτασις τοῦ οἴνου ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑγιάν ἠδύνατο νὰ παράσχη ἀντικείμενον εὐρυτάτης μελέτης περιλαμβανούσης τὴν λεπτομερῆ ἔρευναν καὶ αἰτιολογίαν τῶν ἀντιθέτων, οὕτως εἰπεῖν, φαινομένων, ἅτινα παρουσιάζει ἢ κατὰ διαφόρους ποσότητας χρήσις αὐτοῦ, ἢ ἐπιφέρουσα ὅτε μὲν τὴν ἰσχυροποιήσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν

ευεξίαν τῆς διανοίας, ὅτε δὲ τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν κατάπτωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐν τῇ παρουσίᾳ συντόμῳ σπουδῇ σκοποῦμεν νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχέων, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ αἴσια φυσιολογικὰ φαινόμενα, ἅτινα προκαλεῖ τὸ δαιμόνιον τοῦτο ποτὸν μετὰ μέτρου καὶ περισκέψεως εἰς τὸ σῶμα εἰσχυρόμενον, ἐξ ἄλλου δὲ τὰ λυπηρὰ τῆς ἀκρᾶτῆτος εἰσοποσίας παρεπόμενα.

Τὸν οἶνον δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς μῖγμα οἶνοπνεύματος καὶ ὕδατος, παραβλέποντες πρὸς στιγμὴν τὰς ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένας δευτερεύουσας οὐσίας, βάσεις, ὀξέα, ἄλατα, αἰθέρας κτλ. ὡς ἐλαχίστως ἐπιδρώσας εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν φαινομένων, ἅτινα ἢ χρῆσις αὐτοῦ προκαλεῖ, καὶ ἐπιστῶντες τὴν προσοχὴν ἡμῶν περὶ τὸ κύριον ἐλατῆριον τῶν φαινομένων τούτων, τὸ οἶνοπνευμα.

Τούτου τεθέντος, τὸ ζήτημα ἡμῶν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ μάθωμεν, ἐὰν ἢ χρῆσις τοῦ οἶνοπνεύματος ὑπὸ μορφὴν ἀγνοῦ οἴνου, κονιάκ ἢ παραπλησίου ποτοῦ, τρέφῃ ἢ ὄχι τὸ σῶμα, ἐὰν παρέχῃ πράγματι ἰσχύϊν εἰς τὸν καταπεπονημένον ἐργάτην τὸν ἀναρρωνύοντα ἀσθενῆ καὶ τὸν εἰς φυσιολογικὴν ἢ δεδομένην παθολογικὴν κατάστασιν εὐρισκόμενον ἄνθρωπον.

Ὅπως λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀνάγκη πρὸ παντὸς νὰ ἀκολουθήσωμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὴν πορείαν καὶ τύχην τοῦ οἶνοπνεύματος μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ οἰσοφάγου εἰς τὸν στόμαχον.

Τὰ πειράματα τοῦ Δυροῦ, τοῦ Perrin, Ludger, Bouchardat κλπ. ἀπέδειξαν ὅτι τὸ ἐν τῷ στομάχῳ οἶνοπνευμα ἀπορροφᾶται ταχέως ἐκ τῶν φλεβῶν καὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν μεταφέρεται εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος ὄργανα, ἰδίᾳ δὲ τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸ ἥπαρ, εἰς ὧν τὰ κύτταρα καὶ τὸν συμπλεγματικὸν ἰστὸν εἰσδύει. Ἰδῶμεν πῶς ἐνεργεῖ ἐκεῖ, προτάσσοντες τινα πρὸς τὴν τροφὴν τοῦ σώματος σχετικὰ.

Τὸ σῶμα ἡμῶν δύναται κατὰ πολλὰ σημεῖα νὰ παραβληθῇ πρὸς ἀτμοκίνητον. Ὅπως τοῦτο ἐργαζόμενον καταναλίσκει μὲν ὕδωρ καὶ καύσιμον ὕλην, φθείρει δὲ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται μέρη, οὕτω καὶ ἐκεῖνο συστέλλον τοὺς μῦς τοῦ ἢ ἀπασχολοῦν τὰ νεῦρα καὶ τὸν ἐγκέφαλόν του χάνει ἀρκετὴν ποσότητα θερμότητος καὶ λειτουργοῦν φθείρει τὰ διάφορα ὄργανά του. Ἄλλ' ἐνῶ ἢ παραγομένη διὰ τῆς ἐργασίας φθορὰ εἰς τὰς μεταλλίνας τοῦ ἀτμοκινήτου παρειάς εἶνε ἀνεπαίσθητος, ἀπεναντίας ἢ παραγομένη εἰς τὰ κύτταρα τοῦ σώματος διὰ τῆς συστολῆς τῶν μυῶν, τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν νεύρων κτλ. εἶνε τόσῳ μεγάλη, ὥστε δεῖται ταχείας ἐπανορθώσεως πρὸς διατήρησιν τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ.

Τὸ αἷμα, διατρέχον τὰ διάφορα συμπλέγματα τοῦ ζῶντος τούτου μη-

χανισμού, εκπληροῦν ἄφ' ἑνὸς μὲν τὰ χρέη θερμοστατοῦ καὶ ἐπανορθωτοῦ, ὡς συντηροῦν τὴν φλόγα τῆς ζωῆς, ἐξ ἄλλου δὲ σαρωτοῦ καὶ καθαριστοῦ, ὡς ἐπισύρον εἰς τὸ βρεῦμα αὐτοῦ τὰ συντρίμματα τῆς ὀργανικῆς φθορᾶς. Τὸ αἷμα ὅμως ἐγκαταλείπει τὰ συντρίμματα ταῦτα διερχόμενον ἐκ τῶν νεφρῶν, οἵτινες ἀπορροφῶσι, διυλίζουσι καὶ τέλος ἀπορρίπτουσιν αὐτὰ ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν οὕρων.

Μεταξὺ τῶν διαφορῶν οὐσιῶν, ἃς τὰ οὖρα ἐμπεριέχουσιν, ἡ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ οὐρική οὐσία, κατ' ἐξοχὴν ἄζωτοῦχος σῶμα κρυσταλλούμενον εἰς ὠραῖα καὶ λευκὰ κρύσταλλα, ὧν τὸ ἄφθονον ἄζωτον παριστᾷ τὴν ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ ἀπώλειαν τῶν ἀντιστοιχοῦσῶν λευκοματωδῶν οὐσιῶν τῶν καταστρεφόμενων ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι. Ἡ ποσότης τῆς ἐν τῷ οὐρῷ περικλειομένης οὐρικής οὐσίας διαφέρει σχετικῶς πρὸς τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τῆς τροφῆς· οὕτως, ἐν Ἀγγλίᾳ ἔνθα ἡ τροφή εἶνε ἄφθονος καὶ ζωϊκὴ παρὰ πολλοῖς, ἡ ἔκκρισις ἀνέρχεται μέχρις 150 γραμ. τῆς οὐσίας ταύτης ἐν διαστήματι 24 ὡρῶν, ἐνῶ ἡ κατὰ μέσον ὅρον ἔκκρισις αὐτῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν γένει δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 γραμ. διὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα. Εἶνε φανερόν ὅτι τῆς λαμβανόμενης τροφῆς μενούσης σταθερᾶς ἡ ἐλάττωσις τῆς ἐκκρινόμενης οὐρικής οὐσίας ἀντιστοιχεῖ πρὸς ὀλιγωτέραν τοῦ ὀργανισμοῦ φθορὰν ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσι πρὸς καλλιτέραν αὐτοῦ θρέψιν.

Ἦδη ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ ζήτημα τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐπιληφθῶμεν τῆς συμπύξεως τῶν ὑπὸ τοῦ Βερολινείου διδάκτορος Μούγη διενεργηθέντων πειραμάτων.

Ὁ Μούγη ἐπειράθη ἐπὶ ἀριθμοῦ τινος κυνῶν, εἰς οὓς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐκανόνισε τὴν τροφήν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ κρατῆ σταθερὰν τὴν ποσότητα τῆς ἐκκρινόμενης οὐρικής οὐσίας. Εἰς τὴν οὕτω κανονισθεῖσαν ταύτην τροφήν προσέθηκεν ἀργότερον, δι' ἐπιτηδείου τρόπου, διαφορῶς δόσεις οἰνοπνεύματος, ὅπως σπουδάσῃ τὰς διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ποτοῦ τούτου προσγινομένης εἰς τὴν θρέψιν μεταβολᾶς. Ἐκ τῶν χημικῶν καὶ φυσιολογικῶν ἐν γένει σπουδῶν του συνεπέραναν ὅτι αἱ μικραὶ ποσότητες τοῦ οἰνοπνεύματος, αἱ ἀπλῶς ἐρεθίζουσαι οὐχὶ δὲ καὶ μεθύουσαι τὰ ὑπὸ τὸ πείραμα ζῶα, ἐλαττοῦσι κατὰ 6 ἕως 7 % τὴν παραγωγὴν τῆς οὐρικής οὐσίας, ἥτοι ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα λαμβανόμενον μετὰ τῆς δεύσεως ἐγκρατείας ἐλαττοῖ καὶ βραδύνει τὴν φθορὰν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς εὐεργετικῆς ταύτης διὰ τὴν θρέψιν ιδιότητος, τὸ οἰνόπνευμα, αὐτὸ καθ' ἑαυτό, εἶνε θρεπτικὴ οὐσία θερμαίνουσα τὸ σῶμα διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως αὐτοῦ, χάρις εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ εἰσπνεομέ-

νου οξυγόνου και αναγομένη εις τὰς ἄλλοτε αποκληθείσας ἀναπνευστη-
ρίους τροφάς.

Ἄλλ' ὁ Μούγη ἐν τοῖς πειράμασί του παρετήρησε προσέτι ὅτι, αὐξάνομένων τῶν ποσοτήτων τοῦ διδομένου οἰνοπνεύματος μέχρι βαθμοῦ προκλήσεως μέθης ἢ ἀπλῆς διαθέσεως πρὸς ὕπνον, αὐξάνει καὶ ἡ παραγωγὴ τῆς οὐρικής οὐσίας ὑπερβαίνουσα ἐνίοτε κατὰ 10 τοῖς $\frac{0}{10}$ τὴν φυσιολογικὴν ἔκκρισιν. Ἐκτοτε διαφοροθενεῖς ἐπιστήμονες, ἐπίσης ἀξιόπιστοι, ἔθεβαίωσαν διὰ πολυαριθμῶν πειραμάτων τὰ συμπεράσματα τοῦ Γερμανοῦ φυσιολόγου.

Φειδόμενος τῆς ὑπομονῆς τῶν εὐμενῶν ἀναγνωστῶν μου, δὲν ἐξέθηκα τὰς πρὸ τοῦ Μούγη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν παρά πολλῶν ἐκτεθείσας ἀναζητήσεις, ὧν ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις θὰ ἤγειρε μετρίως τὸ ἐνδιαφέρον. Τὸ μόνον ὅπερ ζητῶ εἶναι ἡ ἄδεια τοῦ νὰ παραθέσω ἀπόσπασμά τι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ Λήβιχ γραφειῶν περὶ τοῦ οἴνου ἐπιστολῶν, αἵτινες θέλουσι βεβαίως διαιωνισθῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ποτοῦ τούτου. Σημειωτέον ὅτι, ἐνῶ τὰ συμπεράσματα τῶν πειραμάτων τοῦ Μούγη ἀφορῶσιν ὀργανισμῶς δεόντως τρεφομένους, τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα τῶν ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου χημικοῦ ἀναφέρεται εἰς ἄτομα μὴ διαθέτοντα ἰκανὰ μέσα πρὸς τελείαν θρέψιν τοῦ σώματός των :

« Ὁ ἐργαζόμενος καὶ μὴ κερδίζων διὰ τῶν κόπων του τὴν ἀναγκαιοῦσαν τροφήν, δι' ἧς δύναται καθ' ὀλοκληρίαν νὰ ἀναζωογονήσῃ τὰς δυνάμεις του, ὠθεῖται ὑπὸ ἐπιμόνου καὶ ἀδυσωπήτου ἀνάγκης τῆς φύσεως εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ οἰνοπνεύματος. Καὶ κατ' ἀνάγκην μὲν ἐργαζόμενος, ἀνεπαρκῶς ὅμως τρεφόμενος, στερεῖται καθ' ἐκάστην ποσότητα δυνάμεως, ἣν χρησιμοποιεῖ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν κόπων του. Τὸ οἰνόπνευμα διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεύρων ἐπιτρέπει αὐτῷ νὰ ποιήσῃ δαπάνην τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σώματος, ἐπανόρθωσιν τῆς ἐλλειπούσης δυνάμεως, καὶ νὰ ἐξοδεύσῃ κατὰ συνέπειαν οὐσίας, αἵτινες ὄφειλον νὰ ἀποταμιευθῶσι διὰ τὴν ἐπομένην. Γίνεται δηλ. οὕτως εἰπεῖν μία συναλλαγματικὴ, ἧς ἡ πληρωμὴ δι' ἔλλειψιν μέσων ἀναβάλλεται ἐπ' ἄπειρον. Ὁ ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους ἐργαζόμενος δαπανᾷ τὸ κεφάλαιον ἀντὶ τῶν τόκων καὶ εἰς τὴν δαπάνην ταύτην ἀκολουθεῖ ἡ ἀναπόφευκτος χρεωκοπία τοῦ σώματός του».

Ὡστε καὶ ἐν περιπτώσει ἀτελοῦς θρέψεως, τὸ ποτόν τοῦτο βραδύνει τὴν ἔλευσιν τῆς κρίσεως στιγμῆς. Ἐξ ἄλλου δ' εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρ' ὀργανισμοῦ ἐπαρκῶς τρεφομένου, ἐξασκεῖ ἐνεργητικῶς ἐρεθιστικὴν ιδιότητα ἐπὶ τοῦ στομάχου, τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἡ ιδιότης αὕτη τοῦ οἰνοπνεύματος, ἂν καὶ καθι-

σταμένη πολύτιμος διὰ πολλὰς χρονίας ἀσθeneίας, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνάβρωσιν ὀξειῶν τοιούτων, δὲν παριστᾷ εἰμὴ ἐν μόνον, καὶ οὐχὶ τὸ μεγαλύτερον, τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ ποτοῦ τούτου.

Πράγματι, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, τὸ οἰνόπνευμα ἐλαττοῦν τὴν ἀνάλωσιν τῶν ὑλῶν τοῦ σώματος ἡμῶν, ἐπιφέρει ὡς τελικὸν ἀποτέλεσμα, οὐχὶ τὴν θέρμανσιν, ὅπως κοινῶς νομίζεται, ἀλλὰ τὴν δρόσισιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἰδιότης αὕτη καθίσταται σπουδαιότατη διὰ τὸν ἰατρόν, ὅστις ἐπωφελεῖται διὰ τὴν θεραπείαν τῶν πυρετοφόρων ἀσθeneiῶν. Κατὰ τὴν πυρετώδη κατάστασιν ὁ ὀργανισμὸς καταναλίσκει πολὺ περισσώτερον ἢ κατὰ τὰς συνήθεις περιστάσεις. Τὸ ὀξυγόνον, ὅπερ εἰσάγει μετὰ τοῦ ἐμπνευσμένου ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας, καίει κατὰ μεγάλας ποσότητας τὰς χημικὰς οὐσίας, αἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ εἰς ἐκδήλωσιν τῆς αὐξηθείσης ταύτης καύσεως ἐπέρχεται ἡ γνωστὴ ὑψωσις τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς θερμοκρασίας. Τὸ οἰνόπνευμα εἰς πολλὰς περιστάσεις κατορθεῖ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην ἀνάλωσιν, θέτον χαλιόν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ὀργανικὴν καύσιν, τοῦθ' ὅπερ ἐκδήλοι δι' ἐπαισθητῆς καταπτώσεως τῆς θερμοκρασίας. Καὶ ναὶ μὲν δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς διὰ ποίας ὁδοῦ, τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπιτυγχάνεται, ἂν δηλ. διὰ τῆς στενωτέρας ἐνώσεως τοῦ ὀξυγόνου μετὰ τῆς χρωματιστικῆς τοῦ αἵματος οὐσίας ἢ διὰ τῆς μεγαλειτέρας τῶν ἰσθῶν ἀντιδράσεως κατὰ τῆς καταστρεπτικῆς τοῦ ἀερίου τούτου ἐπενεργείας, ἢ καὶ δι' ἄλλης τινός· ἐν τούτοις τὸ εὐεργετικὸν συμπέρασμα δὲν εἶνε ἥττον βέβαιον.

Καὶ ἡ ἐπενέργεια αὕτη ὑποδύεται τὴν ὑψηλὴν θεραπευτικὴν αὐτῆς μορφήν, ὅτε μετριάζουσα κακοήθεις τινὰς πυρετούς, ἐπιφέροντας τὸν θάνατον ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς καύσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, σώζει τὸν ἀσθενῆ ἐκ τῆς σωματικῆς καταστροφῆς.

Ἀλλὰ καὶ ὅτε τὸ ποτὸν τοῦτο, ἀνίσχυρον ἐνίοτε κατὰ τοῦ πυρετοῦ, ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἄλλων ὀραστηριωτέρων οὐσιῶν, δύναται εἰσέτι παρεχόμενον εἰς τὸν ἀσθενῆ, νὰ φανῆ ἄλλοιοτρόπως ἐπωφελές, καὶ ἰδοῦ πῶς:

Ἐἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ οἰνόπνευμα κοινῶς θεωρεῖται ὡς θερμαῖνον τὸν ὀργανισμόν, καὶ τοῦτο ἔνεκα τῆς εὐαρέστου θερμότητος, ἣν αἰσθανόμεθα μετὰ τὴν λήψιν ποτηρίου εὐγεύστου οἴνου ἢ κονιάκ. Ἡ δοξασία μάλιστα αὕτη ἐγέννησε τὴν πρόληψιν, ὅτι τὰ οἰνοπνευματώδη ἐν γένει ποτὰ βλάπτουσιν εἰς τὰς φλογιστικὰς ἀσθeneίας. Καὶ βεβαίως μὲν ἡ πραγματικὴ ὑψωσις τῆς θερμοκρασίας μετὰ τὴν πόσιν ποσότητός τινος οἰνοπνεύματος εἶνε ἀναμφισβήτητος, ἔνεκα τῆς ἐνώσεως μέρους αὐτοῦ

μετὰ τοῦ εἰσπνεομένου ὀξυγόνου, δι' ἧς ἀποσυντίθεται εἰς σώματα ἀπλούστερα ὑπὸ τὴν μορφήν ὕδατῶν καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰσπνεόμενα, ἢ καῦσις ὅμως αὕτη ὅχι μόνον δὲν ἐπιφέρει φλογισμόν, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιεῖ ποσότητά τινα τοῦ εἰσπνεομένου ὀξυγόνου, ὅπερ ἄνευ αὐτοῦ ἤθελε μεταβάλλει καὶ φθείρει ἀντιστοιχοῦσαν ποσότητα στοιχείων, τὸ σῶμα ἡμῶν καταρτιζόντων. Ὡστε καὶ ὅτε ἀκόμη δὲν καταπαύει τὸν πυρετόν, ἐν τούτοις μετριάζει τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν συνήθων τούτων περιστάσεων καὶ εἰς ἄλλας εἰδικωτέρας, ἢ νεωτέρα ἐπιστήμη ἐπωφελεῖται τῶν ἰδιοτήτων τοῦ οἰνοπνεύματος. Ἐνῶ δὲ πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν διακεκριμένος Γερμανὸς ἰατρός ἠπέλπει σβαρῶς τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ θέσιν καὶ ἡλάττου τὰ μάλα τὴν πελατεῖαν αὐτοῦ, ἀπλῶς διότι προσέγραψε τὸν οἶνον εἰς τυφιῶντα, κατὰ σύμπτωσιν ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀφαρπασθέντα, σήμερον ἀπ' ἐναντίας τὸ οἰνόπνευμα εὐρίσκει πάντοτε τὴν θέσιν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν φαρμάκων καὶ τροφῶν τοῦ ἀσθενοῦς, ὅτε μὲν ὑπὸ μορφήν ἀδόλου οἴνου, ὅτε δὲ ὡς κονιάκ ἢ ἄλλο συγγενὲς ποτόν. Εἶνε μάλιστα περίεργον, ὅσω καὶ βέβαιον, ὅτι ποσότητες οἰνοπνεύματος ἰκαναὶ νὰ ἐπιφέρωσι μέθην εἰς ὑγιεῖς ὀργανισμούς, ὅχι μόνον ἀνέχονται ὑπὸ τῶν ἐκ πυρετοῦ πασχόντων, ἀλλὰ καὶ ῥυθμίζουσι τὸν σφυγμόν, καθιστῶσι τὴν ἀναπνοὴν ἐλευθερωτέραν, τὴν διάνοιαν διαχυσετέραν καὶ ἐμπνεύουσιν ἐν μιᾷ λέξει τὸ αἴσθημα τῆς γενικῆς εὐεξίας.

Τέλος καὶ κατὰ τὴν πενθηρὰν περίοδον τῆς ἀγωνίας, ὅτε ἡ καρδία καταπονεῖται εἰς ἀνωφελεῖς προσπαθείας, ὅτε ἡ ἀναπνοὴ καθίσταται βρογχώδης, ὅτε πᾶσα συναίσθησις εἶνε σπασμὸς καὶ πᾶσα σκέψις θάνατος, τὸ οἰνόπνευμα ὡς πιστὸς τοῦ ἀγωνιζομένου παρηγορητής, διασκεδάζει τὰ νέφη τοῦ νοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ, παραμυθεῖ τὸ δεινὸν τοῦ παρόντος καὶ παριστᾷ ἥττον φρικῶδες τὸ χάος τοῦ μέλλοντος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνομεν ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος ἐλαττοῖ ἐν γένει τὰς ἐκκρίσεις, τὴν καῦσιν τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἐξοβέλισιν τοῦ ἀζώτου, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν τὸ ποτόν τοῦτο εἶνε θρεπτικὴ οὐσία καιομένη ἐν τῷ ὀργανισμῷ, τρέφουσα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐξ ἄλλου συντείνουσα διὰ τῶν ἐπὶ τῶν νεύρων ἐπιδράσεων τῆς εἰς τὴν καλλιτέραν χρησιμοποίησιν τῶν διαφόρων ἡμῶν τροφῶν. Πρὸς τούτοις δὲ ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ὡς φάρμακον ἐνίοτε καταπαύει τὸν πυρετόν, πάντοτε ἀντιτάσσεται εἰς τὴν φθορὰν τοῦ ἀσθενοῦς σώματος καὶ μετ' ἐπιτυχίας εἰς παθολογικὰς ἢ εἰδικὰς περιστάσεις ἠπιάζει τὴν ὀξύτητα τοῦ κακοῦ ἢ παραμυθεῖ τὴν δεινότητα τῆς θέσεως.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸ ῥόδινον οὕτως εἶπεῖν ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἡ ἐγκρατῆς καὶ συστηματικὴ χρῆσις τοῦ καθαροῦ οἴνου ἢ τῶν ἀδόλων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν συνεπάγει ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν. Δυστυχῶς ὅμως ὑπάρχει καὶ ἄλλο ζήτημα τὸ κατὰ διάμετρον ἀντίθετον τοῦ παρόντος, καθ' ὃ ὁ ἥδὺς τῆς τροφῆς ἡμῶν σύντροφος, τὸ ἥπιον τῶν ἀσθενειῶν ἡμῶν φάρμακον, ὁ ἐρεθιστικὸς παράγων τῆς ἐξελιξέως τῆς διανοίας καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ πολιτισμοῦ, καθίσταται διὰ τῆς ἀκρατήτου χρήσεως καὶ κακῆς ποιότητος αὐτοῦ, πηγὴ κακῶν ἐξέων ἐπιπερουσῶν σὺν τοῖς παθολογικοῖς φαινομένοις τὴν σκοτοδινίαν τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀποκτῆνωσιν αὐτοῦ.

II

Τὰ ἐπακόλουθα τῆς καταχρήσεως τοῦ οἴνου

Ὁ οἶνος δηλητήριον. — Τί εἶνε δηλητήριον. — Ὁ ἀλκοολισμὸς τοῦ νευρικοῦ καὶ τοῦ πεπτικοῦ συστήματος. — Ὁ ἀλκοολισμὸς εἰς τὰς βορείους χώρας. — Ὁ ἀλκοολισμὸς εἰς τὰς μεσημβρινάς: Ἡ Κίρρωσις τοῦ ἥπατος, στομαχικοὶ κατάρροι, ἀνευρισμοί, ὑπαιραιμία κ.τ.λ. — Ἡ ἐπιρροή τῆς ποιότητος τοῦ οἴνο-πνεύματος ἐν τῇ οἰνοποσίᾳ.

Τὸ κοινὸν ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ ἐπιστήμονες ἀφ' ἑτέρου ἀντιλαμβάνονται διαφόρως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως, τοῦ δηλητηρίου. Εἰς μὲν τὸ πνεῦμα τῶν πολλῶν ἡ λέξις αὕτη ὑπομιμνήσκει τὴν στρυχνίνην, τὸν φωσφόρον, τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἐν γένει μικρὸν τινα ἀριθμὸν οὐσιῶν κατ' ἐξοχὴν ἐπιβλαβῶν τῷ σώματι καὶ εἰς μικρὰς καὶ ἐλαχίστας ἀκόμη ποσότητας, ἐνῶ διὰ τοὺς δευτέρους δηλητήριον εἶνε πᾶσα οὐσία, ἣτις, εἰσαγομένη ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ταράττει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἕνεκα τῆς χημικῆς αὐτῆς συνθέσεως τὰς διαφόρους τοῦ σώματος λειτουργίας οὕτως, ὥστε καθίστανται πολλάκις δηλητήρια οὐσίαι ὅλως ἀβλαβεῖς, ἔστι δ' ὅτε ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς, ἕνεκα τῆς ὑπὲρ τὸ δέον χρήσεως αὐτῶν ἢ ἕνεκα τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς τὸ σῶμα ἡμῶν ἐνίοτε διατελεῖ. Μοὶ ἀρκεῖ νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ὡς παράδειγμα τὴν χρῆσιν τοῦ ἄρτου καὶ ζαχαρωδῶν οὐσιῶν, ἣτις εἶνε ὄντως δηλητηριώδης διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῶν ἐκ διαβήτου πασχόντων. Εἰς τὸ δηλητήριον λοιπὸν δέον ν' ἀποδοθῇ οὐχὶ ὑποκειμενικὴ ἀλλ' ἀντικειμενικὴ σημασία.

Ἀναχωροῦντες ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων, δυνάμεθα νὰ ἐγγράψωμεν τὸν οἶνον μεταξὺ τῶν δηλητηρίων καὶ μάλιστα τῶν φθερωτέρων καὶ συγχοτέρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ μας. Οὔτε οἱ κεραυνοὶ τοῦ Διός, οὔτε τὸ ξίφος τοῦ

"Αρεως, οὔτε τὰ φιλήμματα τῆς Ἀφροδίτης ἀριθμοῦσιν ἴσως τόσα θύματα, ὅσα ἡ ἀφρίζουσα τοῦ βύχχου κύλιξ.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκρατήτου οἰνοποσίας ἢ οἰνοπνευματοποσίας εἶνε ἐλάχιστον γνωστὰ ὄχι μόνον διότι εἰς τὰ μεσημβρινά, ὡς τὰ ἰδικὰ μας κλίματα, ὁ ἐκ τῆς καταχρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐγκεφαλικὸς οὕτως εἰπεῖν, ἀλκοολισμὸς εἶνε σπάνιος, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ διαφοροὶ ἀσθένειαι, τὰς ὁποίας ἡ κατάχρησις αὐτοῦ τοῦ οἴνου παράγει, ταυτίζονται ἐνίοτε μετὰ τῶν προερχομένων ἐξ ἄλλων διαφορῶν αἰτιῶν, ὁ δὲ οἰνοπότης δὲν ἀναγνωρίζει ἢ δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ βλάβη αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ οἰνοπνεύματος.

Ὡς πρῶτον παθολογικὸν ἀποτέλεσμα ἔχομεν τὴν μέθην, τῆς ὁποίας τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα τυγχάνουσι παρ' ὄλων γνωστὰ. Αἱ ἐφήμεροι ὅμως βλάβαι, ὡς προερχόμεναι ἐκ τῆς μέθης, εἶνε τι ἐλάχιστον ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς προκαλούμενας ἐκ τῆς ἀσυστόλου καὶ διαρκoῦς οἰνοποσίας. Ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀφθόνου οἰνοπνεύματος ἐπαναλαμβανομένη διαρκῶς καὶ ἐπιτεινομένη εἰς τὰ περισσότερα τοῦ σώματος ὄργανα, προκαλεῖ διαρκεῖς ἀλλοιώσεις, ἐνδιαφερούσας τὰ μάλα τὰς κυριωτέρας λειτουργίας τῆς ζώσης μηχανῆς, ἔστι δ' ὅτε μὴ ἐξαλειφόμενας οὐδὲ μετὰ τὴν καταστολὴν ἢ παῦσιν τοῦ δηλητηρίου. Ὅθεν, ἐὰν ὁ ἐκ τοῦ ὀξέος ἀλκοολισμοῦ, δηλ. τῆς μέθης, θάνατος εἶνε σπάνιος, ὁ ἐκ τοῦ χρονίου εἶνε ἀπεναντίας συχνότατος.

Ἰδωμεν κατὰ πρῶτον τὰ συμπτώματα τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ἀλκοολισμοῦ, συχνοῦ εἰς τὰ βόρεια κλίματα, ἐνεκα τῆς ἐκεῖ γινομένης καταχρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Διὰ περίοδον δυναμένην νὰ διαρκέσῃ πολλοὺς μῆνας ἢ καὶ ἔτη ὀλόκληρα ὁ ὑπερβαίνων τὰ ὄρια τῆς οἰνοπνευματοποσίας δὲν πάσχει ἐξ οὐδεμιᾶς ἀξιοσημειώτου διαταράξεως. Ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς περιόδου ταύτης ἄρχεται ἡ ἀπώλεια τῆς ὀρέξεως καὶ ἡ συναίσθησις βάρους εἰς τὸν στόμαχον. Οἱ πρωϊνοὶ ἔμετοι εἶνε ὁ προφανέστερος προάγγελος μελλούσης καταστροφῆς δυναμένης νὰ προληφθῇ διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ κακοῦ. Ἡ φύσις μάλιστα, μὴ ἀρκομένη εἰς τὴν πρωϊνὴν ταύτην ὑπόμνησιν, φιλοδωρεῖ ἐνίοτε τῶ οἰνοπνευματοπότῃ χονδρὰν καὶ βολβώδη ρίνα, ζωηρῶς ἐρυθροῦ χρώματος, περικυκλουμένην ὑπὸ κομποῦ συμπλέγματος φλεβῶν καὶ διαβρεχομένην ὑπὸ ἰδρώτος.

Συνήθως ὅμως ὁ φιλοπότης δὲν ἐπωφελεῖται ἐκ τῶν προανακρουσμάτων τούτων καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν ὑπέρμετρον χρῆσιν τοῦ ἀγαπητοῦ ποτοῦ δυσχεραίνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν θέσιν του. Ἡ πέψις καθίστα-

ται διαρκῶς δυσκλωτέρα, μικροὶ δὲ ῥυθμικοὶ σταθμοὶ (tremor potatorum) καταλαμβάνουσι τὰς χεῖρας καὶ ἐπεκτείνονται εἰς τοὺς βραχίονας, τοὺς πόδας, τὰ χεῖλη, τὴν γλῶσσαν καὶ ἐν γένει εἰς ὅλον τὸ σῶμα, δι' ὃ ἀδύνατος εἶνε ἢ ἐν ταῖς χερσὶ συγκράτησις παντὸς ἀντικειμένου, σφαλερὸν τὸ βῆμα, συγκεχυμένη καὶ ἀκατάληπτος ἡ λέξις, βρογχώδης ἡ φωνή, τεταραγμένος καὶ ἀνεπαρκῆς ὁ ὕπνος.

Αἱ διαταρᾶξεις αὗται τῆς κινήσεως ἐνοῦνται ταχέως μὲ ἄλλας προερχομένας ἐκ τῆς αἰσθήσεως. Ἡ τελευταία αὕτη ἄλλοτε μὲν αὐξάνει μέχρις ὑπερβολικῆς εὐαισθησίας, μὴ ἐπιτρεπούσης οὐδὲ τὴν ψαῦσιν τοῦ δέρματος καὶ παραγούσης αὐτομάτως ὀριμύτατα ἄλγη καὶ σπαραγμοὺς ὑποκλέπτοντας καὶ αὐτὸν τὸν ἀνεπαρκῆ τῆς νυκτὸς ὕπνον, ἄλλοτε δὲ ἐλαττοῦται μέχρι τῆς γενικῆς ἀπαθείας, διακοπτομένης ἐνίοτε ὑπὸ στιγμῶν μανίας. Καὶ οὕτως ἢ ἐν τῷ ὑψίστῳ τοῦ μαρασμοῦ βαθμῷ ἢ ἐν τῇ ἐξάψει ἐπιληπτικῆς μανίας ἢ ἐκ συνεποῦς τούτῳ ἀσθενείας ἡ ζωὴ τοῦ καταχραστοῦ σβέννυται.

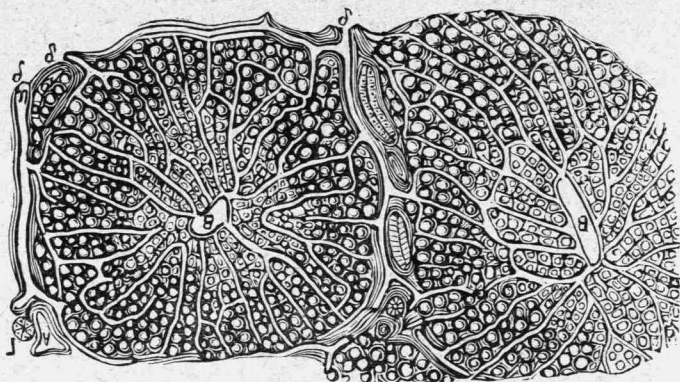
Πολὺ ὅμως θὰ ἠπατάτο ὁ νομίζων ὅτι τὰ δηλητηριώδη τοῦ οἰνοπνεύματος ἀποτελέσματα διακδηλοῦνται ὑπὸ μόνην τὴν μορφήν τῆς νευρικῆς παθήσεως. Εἰς τὰς ἡμετέρας καὶ ἐν γένει εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, ἔνθα ὁ ἄφθονος οἶνος καταστέλλει τὴν γενικὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, τὸ νευρικὸν σύστημα τῶν καταχρωμένων ὀλιγιστα διαταράττεται καὶ ἡ ἐπενέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος συγκεντρῶνται ἐπὶ τινος τῶν κυριωτέρων τοῦ σώματος ὀργάνων, προκαλοῦσα παθήματα δυστυχῶς λίαν συχνὰ παρ' ἡμῖν.

Ἄνωτέρω εἶπομεν ἐν ὀλίγοις διὰ ποίας ὁδοῦ τὸ οἰνόπνευμα ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν διαφόρων τοῦ πνεύματος ὀργάνων. Ἐλέγομεν ὅτι τὰ ὄργανα ταῦτα σύγκεινται ἐκ δύο μερῶν, ἐκ τῶν **κυττάρων**, μικροσκοπικῶν σωμάτων ἰσοδυναμούντων πρὸς τοὺς λίθους ἢ τὰς πλίνθους οἰκοδομῆς τινος, καὶ τοῦ **συμπλεγματοῦ ἰστοῦ**, παριστῶντος τὰς κολλητικὰς οὕτως εἶπεῖν ὕλας, ἐν ᾧ εὐρίσκονται τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα καὶ τὰ νήματα τῶν νεύρων πρὸς τροφήν καὶ ἐρεθισμόν τῶν ὑποστηριζόντων κυττάρων. Ἐν τοῖς κυττάροις γίνεται ἡ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς. Ἐκαστον αὐτῶν εἶνε, οὕτως εἶπεῖν, χημικὸν ἐργαστήριον, ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν χημικῶν ἀντιδράσεων λαμβάνουσι χώραν καὶ ἀνταλλαγὰς. Εἶδομεν ὅτι τὸ οἰνόπνευμα εὐεργετικῶς ῥυθμίζει τὴν λειτουργίαν τῶν μικροσκοπικῶν τούτων ἐργαστηρίων εἰσαγόμενον κατὰ μικρὰς ποσότητας. Ὡς οὐσία ὅμως ἐρεθίζουσα τὰ νεῦρα δὲν διαφεύγει καὶ τὸν θεμελιώδη τῆς φαρμακολογίας νόμον, καθ' ὃν :

«Πᾶσα οὐσία ἐπιφέρουσα ἐρεθισμόν τινα ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος

κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐνεργείας τῆς καὶ εἰς μικρὰς δόσεις κατευνάζει καὶ ναρκώνει αὐτό, παρελθούσης τῆς πρώτης περιόδου καὶ αὐξανομένων τῶν δόσεων» καὶ ταυτίζεται κατὰ συνέπειαν μετὰ τῆς μορφίνης, τοῦ ὀπίου, τῆς ἀτροπίνης ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, εἰς μεγαλειτέρας βεβαίως δόσεις.

Τὸ οἰνόπνευμα λαμβανόμενον λοιπὸν κατὰ μεγάλας ποσότητας ἐναντιοῦται εἰς τὴν κανονικὴν τῶν κυττάρων λειτουργίαν καὶ τροφήν ἐπιφέρων κατὰ πρῶτον τὴν διαφθοράν, καὶ τέλος τὴν ἀτροφίαν αὐτῶν. Οὐδ' εἰς τοῦτο ἐπαρκεῖται, ἀλλὰ μετὰ τὸ φθοροποιῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν κυττάρων ἔργον, ἐκτείνει καὶ ἐπὶ τοῦ συμπλεγματοῦ ἰστοῦ τὰς ἐνεργείας του,

Δύο πολυέδρα τοῦ ἥπατος τοῦ οἰνοπνευματοπότου μεγεθυνομένα διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Αἱ κυψέλαι αἰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πολυέδρου εἰσὶ πλήρεις σταγόνων λίπους. Περὶ τὸ πολυέδρον ἡ φλεψ (vena porta) φέρει τὸ αἷμα διὰ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων εἰς τὸ κέντρον τοῦ πολυέδρου, εἰς τὰς ἥπατητικὰς ἴνας.

κατὰ παράδοξον ὁμῶς τύχην ὑπερπλάττον οὐχὶ δὲ καὶ ἀτροφοῦν αὐτόν. Τὸ περιβεβλημένον λοιπὸν ὄργανον διατηρεῖ μὲν ἐπαίσθητῶς τὸν αὐτὸν ὄγκον ὡς κερδίζον ἐκ τοῦ ὑπερτροφόμενου συμπλεγματοῦ ἰστοῦ ὅ,τι χάνει ἐκ τῆς ἀτροφίας τῶν κυττάρων αὐτοῦ, ἀλλὰ πάσχει ἐκ τῆς ἀνωμαλίας ταύτης· διότι τὸ κύριον μέρος, τὸ χημικὸν ἐργαστήριον, αἰ πλίνθοι τοῦ κτιρίου μικρύνονται, ἐνῶ οἱ διάδρομοι οἱ ἐνούντες τὰ ἐργαστήρια ταῦτα, αἱ κολλητικαὶ ὕλαι τῆς ζώσης ταύτης οἰκοδομῆς αὐξάνουσιν. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει τὴν κανονικὴν ἐργασίαν καὶ ἡ οἰκοδομὴ ὡς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ὄρων ἀπειλεῖται ὑπὸ τῆς ἀσθενεστερὰς δονήσεως.

Τὸ ἥπαρ εἶνε ὁμολογουμένως ἐν τῶν εὐαίσθητοτέρων ὀργάνων εἰς τὴν ἀφθονον καὶ ἐπαρκῆ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐπήρειαν, τὰ κύτταρα αὐτοῦ πλη-

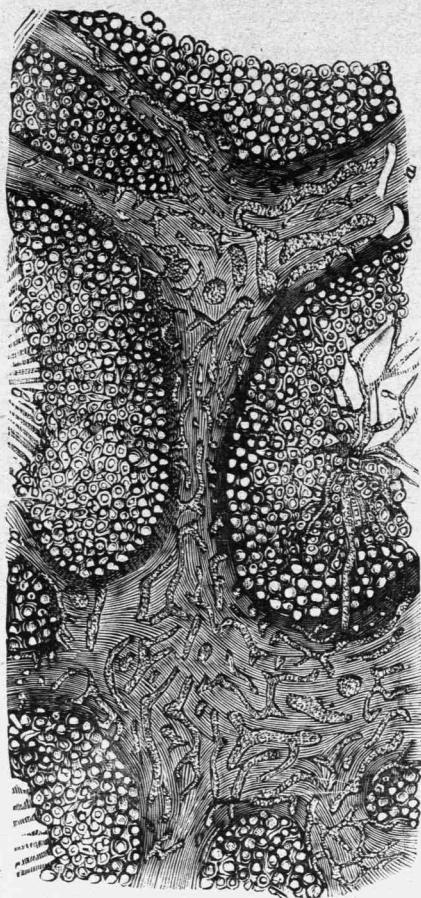
ροῦνται ταχέως λιπωδῶν οὐσιῶν, ὡς ἐκ τῆς ἐκεῖ κακῶς γενομένης χημικῆς ἐπεξεργασίας· εἰς περίοδον δὲ μεταγενεστέραν ὁ συμπλέκων τὰ διάφορα τοῦ ἥπατος στοιχεῖα ἰσθὸς ἀναπτύσσεται ὑπερμέτρως πιέζων τὰ κύτταρα. Τὰ αἱματοφόρα ἥπατικά ἀγγεῖα (φλέβες) πάσχουσι τοιαύτην ἀλλοίωσιν, ὥστε τὸ αἷμα ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νὰ κυκλοφορήσῃ ἐν τῷ

ἥπατι καὶ ἀπωθεῖται πρὸς τὰ ἔντερα, τὸν στόμαχον, τοὺς νεφροὺς κτλ. προκαλοῦν ἔνεκα τῆς βραδείας κυκλοφορίας του αἱμορραγίας, ἐμετοὺς, ἀνορεξίαν κτλ. Ὡς ἐκ τῆς οὐσιώδους ταύτης διαταράξεως τὸ ἥπαρ δὲν δύναται πλέον νὰ πληρώσῃ τὰς διαφόρους λειτουργίας του, καθίσταται ἐνίοτε κίτρινον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα *κίρρωσις* (κίρρος=κίτρινος), ὁθεν εἰς τὴν ἀσθένειαν ταύτην, ἥτις ἐπακολουθεῖται ἐκ τῆς ἀτροφίας.

Αἱ ἐν τῷ στομάχῳ διαταράξεις δὲν εἶνε ἥτον σβαραί. Οἱ ἐπεργαζόμενοι τοὺς πεπτικούς χυμοὺς ἀδένες ἐξογκοῦνται καὶ διαφθείρονται, ὁ συμπλεγματικὸς ἰσθὸς ὑπερτρέφεται, ἡ ὄρεξις

χάνεται καὶ αὐταὶ αἱ ὀλίγαι εἰσαγόμεναι τροφαὶ δὲν δύναται νὰ ἀφομοιωθῶσι, διότι ὁ τε στόμαχος καὶ τὰ ἔντερα εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ ἐρεθισμὸν. Πόσοι χρόνιοι στομαχικοὶ κατάρροι, πόσα στομαχικὰ ἄλγη, πόσοι δυσπεψία καὶ ἀτροφία ὑπάρχουσιν· εἰς μάτην ζητοῦσι τὴν θεραπείαν εἰς κίννας καταπότια, καὶ ἄλλα φάρμακα, παραγνωρίζοντες τὴν κυρίαν αἰτίαν, τὰ συμπληρωματικὰ ποτήρια γενναίῳ εἴνευ τὰ ἀπορροφηθέντα τὴν προτεραίαν!

*Περὶ οἰσπονευματώτου εἰς προῖον ἀλλοίωσιν (citrusi). Τὰ ἥπατικά πολύερα (acini), πλήρη λίπους, χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων δι' ἀφθόου ὕλης συνεχοῦς ἐν εἴδει νεοπλασμάτων παρεμβολημένης.

Ἄλλὰ καὶ πόσοι ἀνευρυσμοί, πόσοι ὑπεραιμῖαι καὶ ἀποπληξίαι θα-
νατηφόροι δὲν εὐρίσκουσιν ἐκεῖ τὴν ἐξήγησίν των!

Αἱ τῶν διαφόρων τούτων ὀργάνων βλάβαι, δυστυχῶς συχναὶ παρ' ἡ-
μῖν, εἶνε φθερότεραι τῶν ἐπερχομένων ἐκ τῆς διαταράξεως τοῦ νευρικοῦ
συστήματος, διότι, ἐνῶ αἱ τελευταῖαι αὗται εἶνε ἐπιδεκτικαὶ θεραπείας
καὶ ἐν περιπτώσει προχωρήσεως τοῦ κακοῦ, αἱ πρῶται ὠθοῦσιν ἀμετα-
κλήτως τὸν ὀργανισμόν, μὴ δυνάμενον νὰ ἐπανορθώσῃ διὰ τῶν τροφῶν
τὰς διαφόρους αὐτοῦ φθοράς, εἰς χρεωκοπίαν. Καὶ πρὸ αὐτῆς τῆς χρεω-
κοπίας εἰσέτι πᾶσα ἐξωτερικὴ προσβολὴ περιπλέκεται τοσοῦτον (ἢ πνευ-
μονία λ. χ. μὲ συμπτώματα φρενιτιάσεως τῶν πνευμόνων), ὥστε παρὰ
τοῖς καταχρασταῖς τοῦ οἴνοπνεύματος ἢ θνησιμότης εἶνε διπλασία καὶ
τριπλασία μάλιστα τῶν συνήθων ἀσθενῶν.

Ἐκθέτοντες τὰ ἐπιβλαβῆ ταῦτα ἀποτελέσματα τὰ προκλούμενα ἐκ
τῆς καταχρήσεως τοῦ οἴνοπνεύματος, ἐξητάσαμεν τὸν *κοιλιακόν*, οὕτως
εἰπεῖν, ἀλκοολισμόν συνήθως παρ' ἡμῖν ἀπαντῶντα, ἐθίξαμεν δὲ μόλις
τὸν *ἐγκεφαλικόν*, ὅστις κοινότατος εἰς τὰ βόρεια κλίματα, δεκατιζεῖ τοὺς
οἴνοπνευματοπότας, σθενύων τὴν ζωὴν των, διαιωνιζόμενος κληρονομι-
κῶς καὶ πολλάκις εἰς τὴν αὐτοκτονίαν ὠθῶν. Προτοῦ τὴν μελέτην ταύ-
την τελειώσωμεν, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ
εὐμενοῦς ἀναγνώστου καὶ ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ καταναλισκομένου ποτοῦ.

Τὰ οἴνοπνεύματα εἶνε σώματα *ὕδατανθρακικά*, συνιστάμενα δηλ.
ἐξ *ἄνθρακος*, *ὕδρογονου* καὶ *ὀξυγόνου*. Παρατηρήθη (Richardson)
ὅτι, ὅσον αὐξάνει ὁ ἄνθραξ καὶ τὸ ὕδρογονον εἰς τὴν σύστασιν αὐτῶν, το-
σοῦτον ἡ φύσις των καθίσταται ἐπιβλαβεστέρα, ἰδίως διὰ τὸν ἐγκέφαλον.
Καὶ εἶνε μὲν βέβαιον ὅτι ἡ ποσότης δύναται ἐνίοτε νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν
ποιότητα, ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὁ ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἰσέτι ἀκμάσας
ἀλκοολισμός, ὅπως ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Σενέκα σαφῶς καταδείκνυται,
ὅτι ἐκτὸς τοῦ οἴνου τοῦ ἐμπεριέχοντος τὸ αἰθυλικόν πνεῦμα, τὸ ὀλιγώτε-
ρον ἐπιβλαβεὶς παντὸς ἄλλου, οὐδὲν ἕτερον οἴνοπνευματῶδες ποτὸν ἦτο
γνωστόν· δὲν εἶνε ὅμως ἤττον ἀληθές, ὅτι τὰ οἴνοπνευματῶδη ποτὰ τὰ
μὴ προερχόμενα ἐκ τῆς ἀμπέλου, ἐμπεριέχουσιν ἐκτὸς τοῦ αἰθυλικοῦ καὶ
ἰκανὴν ποσότητα ἄλλων πνευμάτων πλουσίων εἰς ἄνθρακα καὶ ὕδρογονον
καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιβλαβῶν καὶ εἰς ἐλαχίστας ἀκόμη δόσεις. Οὕτω
τὸ οἴνοπνευμα τοῦ σίτου, ἰδίως δὲ ἐκεῖνο τῶν γεωμήλων πλούσια εἰς ἀμυ-
λικόν πνεῦμα βλάπτουσιν ἐπαισθητῶς καὶ εἰς μικρὰς ποσότητας.

Δυστυχῶς ἡ νόθευσις διὰ τοιοῦτου εἶδους πνευμάτων δὲν ἠδύνατο νὰ
ἀφήσῃ ἄσπιλον καὶ τὸ ἐρυθρὸν τοῦ Βάκχου ποτόν, πολλὰ δὲ νοθεύσεις

διὰ κατωτέρων οίνοπνευμάτων καθιστώσιν, εἰς τὰ μεγάλα ἰδίως κέντρα τοῦ πληθυσμοῦ, τὴν χρῆσιν τοῦ ποτοῦ τούτου ἐπιβλαβῆ. Ἐν Παρισίοις π. χ. παρατηρήθη ὅτι πολλοὶ ἐργάται προσεβλήθησαν ἐξ ἀλκοολισμοῦ, μ' ὅλον ὅτι ἡ ποσότης τοῦ παρ' αὐτῶν ἡμερησίως πινομένου οἴνου δὲν ὑπερέβαινε τὰ 2 λίτρα, ποσότης ἣτις οὐδὲν θὰ παρείχε τὸ δυσάρεστον, εἰάν τὸ ποτὸν ἦτο ἄδολον. Μεγάλῃ λοιπὸν προσσχῆ ἀπαιτεῖται ἐκ μέρους τοῦ τε κοινοῦ καὶ τῆς ἐξουσίας ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τῶν καταναλισκόμενων ποτῶν, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον καὶ ἡ νόθευσις καὶ ἡ χημικὴ ἐξέλεγκξις αὐτῶν δὲν παρέχουσι δυσκολίας.

Κατόπιν λοιπὸν πάντων τούτων δὲν πρέπει νὰ ἐκπλαγῆ τις μανθάνων ἐξ ἐπισήμου πηγῆς, ὅτι ἐν ταῖς Ἠνωμ. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν προτελευταίαν δεκαετηρίδα τὸ οἰνόπνευμα ἐφόνευσε 300 χιλ. ἀνθρώπων, ἔρριψε πλέον τῶν 150 χιλ. εἰς τὰ δεσμὰ καὶ ἀπέστειλε περὶ τὰς 100 χιλιάδας παιδῶν εἰς τὰ ἐργαστήρια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Ἀξιότιμε κύριε Ἀρσένη,

Μὲ κολακεύει, ὅσο δὲ μορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, τὸ γράμμα σας—χαριτωμένο εἰσιτήριο, ποῦ μοῦ ἐπιτρέπει δικαίωμα εἰσόδου εἰς τὴν «Ποικίλην Στοάν» σας. Ἐκεῖνο ποῦ δὲν θὰ εἶχα τὸ θάρρος νὰ ζητήσω ἐγώ, μοῦ προσφέρεται μόνο του μὲ τόση ὑποχρεωτικὴ εὐγένεια. Ὅτι καλύτερο μοροῦσα νὰ κάμω διὰ νάνταποκριθῶ πρὸς αὐτὴν, δὲν θὰ ἦτο πάντοτε ὀλίγον καὶ μικρόν;

Θεωρεῖτέ με Ἀξιότιμε Κύριε, τόσον ὑποχρεωμένο στὴν καλωσύνη σας, ὅσο καὶ ἐνθουσιασμένο μὲ τὴν γνωριμίαν σας, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐγίνε ἀφορμὴ νὰ γνωρισθῶ καὶ μὲ τὸν Κον Μαλακάση.

Μένω μὲ πολλὴν ὑπόληψη

δικός σας

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Πόλη 12 Σεπτεμβρίου 1895

ΤΡΕΛΗ ΧΑΡΑ

ΜΕ γυμνὸ πόδι στὰ πλούσια λουλούδια
Μὲ ξέπλεγα στὶς αὔρες τὰ μαλλιά της
Πετᾶ ἡ τρελὴ χαρὰ μὲ τὰ τραγούδια
Παιδοῦλα δροσερὴ σὰ μωσχομπάτης.

Σὰν πεταλούδα, βελουδένια γνούδια
Τινάζει ἀπ' τὰ πολύχρωμα φτερά της,
Καὶ στὰ τετράξανθά της τὰ πλεξούδια
Κάτι ἀντιφέγγει σὰν μεσημεριάτης.